

Postadres Provinciehuis

Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum

Zie verzenddatum rechtsonder

Ons kenmerk

PZH-2026-888612643
DOS-2026-0001271

Uw kenmerk

n.v.t.

Bijlagen

1

Gemeenteraad van Rijswijk
T.a.v. de raadsgriffier
Postbus 5305
2280 HH RIJSWIJK

Onderwerp

Aandachtspunten financieel toezicht voor nieuwe raadsleden

Geachte raadsleden,

Van harte gefeliciteerd met uw start als nieuwe gemeenteraad. U begint aan een nieuwe periode met mooie plannen voor uw gemeente. Om deze plannen uit te voeren, is een gezonde financiële situatie belangrijk. Op dit moment staan de gemeentefinanciën onder druk. Als gemeenteraad heeft u een belangrijke taak: u stelt de financiële kaders vast en controleert of de gemeente zich hieraan houdt. De Gemeentewet zegt dat u verantwoordelijk bent voor een begroting die in evenwicht is. Dit betekent dat de inkomsten en uitgaven op een realistische manier met elkaar kloppen.

In de bijlage vindt u een brochure waarin wij uitleggen hoe het financieel toezicht in Zuid Holland werkt. Daarnaast willen wij u in deze brief een aantal aandachtspunten meegeven. Deze punten zijn soms technisch, maar wel belangrijk voor uw controlerende taak. Heeft u vragen over deze brief of de brochure, neem dan gerust via de griffier contact met ons op.

In deze brief gaan wij in op:

- De wettelijke taak van de provincie
- Incidentele inkomsten en uitgaven
- Het gebruik van reserves
- Realistische (investerings)planning
- Onderuitputting
- Begrotingswijzigingen

Wettelijke taak van de provincie

De provincie controleert of de begroting van gemeenten. Dat is een wettelijke taak. Naast deze controle geven wij ook advies om gemeenten te helpen hun financiële positie te verbeteren. Elk jaar beoordelen wij of uw begroting in evenwicht is. Dat betekent dat de vaste uitgaven worden gedekt door vaste inkomsten, en dat de bedragen realistisch zijn. Als uw begroting niet in evenwicht is, of niet op tijd wordt toegestuurd, kan de provincie besluiten dat uw gemeente onder verscherpt (preventief) toezicht komt te staan.

Incidentele inkomsten en uitgaven

Incidentele inkomsten en uitgaven zijn posten die tijdelijk zijn en voldoende invloed hebben op de begroting. Ze worden daarom weggelaten uit het structurele saldo. Gemeenten bepalen zelf welke posten incidenteel zijn, maar deze moeten goed worden uitgelegd en onderbouwd.

Een incidentele post moet:

- een tijdelijk doel hebben,
- een duidelijke einddatum hebben,
- en van voldoende omvang zijn.

Soms worden posten uit een coalitieakkoord als incidenteel gezien omdat ze tijdelijk zijn. Maar tijdelijk betekent niet automatisch incidenteel. De aard van de post is het belangrijkste. We vragen u daarom voorzichtig te zijn met het aanwijzen van posten als incidenteel. Voor meer informatie over de voorwaarden en voorbeelden verwijzen we u naar de [notitie Structurele en incidentele baten en lasten](#) van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Gebruik van reserves

Reserves zijn eenmalige middelen. Daarom kunnen ze meestal niet worden gebruikt om vaste uitgaven te dekken. Onttrekkingen aan reserves gelden als incidenteel en tellen dus niet mee als structurele inkomsten.

Er zijn een paar uitzonderingen. Zo kan een gemeente:

- een reserve vormen voor het dekken van kapitaallasten, of
- het overschot van de algemene reserve gebruiken als structurele dekking.

Deze uitzonderingen gelden alleen onder strikte voorwaarden. In de begroting moet duidelijk worden uitgelegd dat aan de voorwaarden wordt voldaan. Wij adviseren om dit vooraf met ons te bespreken.

Realistische (investerings-)planning

Uw coalitieakkoord bevat waarschijnlijk nieuwe plannen die financiële gevolgen hebben. Het is soms moeilijk om precies te voorspellen wanneer deze plannen kunnen worden uitgevoerd. De afgelopen jaren is gebleken dat veel gemeenten hun plannen niet op tijd realiseren. Daardoor blijven budgetten soms (deels) ongebruikt. Dit heet onderuitputting.

Een belangrijke oorzaak is dat er meer plannen zijn dan de organisatie kan uitvoeren. Wij vragen u daarom om niet alleen kritisch te kijken naar de financiële dekking van uw plannen maar ook de beschikbare personele capaciteit. Dit kan betekenen dat u keuzes moet maken en prioriteiten moet stellen.

Onderuitputting

Toch is het lastig om onderuitputting helemaal te voorkomen. Daarom is er in de Tweede Kamer een [motie](#) aangenomen om gemeenten toe te staan vooraf deze onderuitputting in de begroting te laten ramen. De minister heeft per [brief](#) aangegeven dat een algemene stelpost niet is toegestaan, omdat dit niet past bij realistisch begroten. Wel zijn specifieke en goed onderbouwde stelposten toegestaan, bijvoorbeeld voor vertraagde investeringen.

De provincies werken op dit moment aan een gezamenlijk kader om te beoordelen of zulke stelposten voldoende onderbouwd zijn. Dit kader wordt naar verwachting vóór de zomer

vastgesteld. Vanaf de beoordeling van de begroting 2027 gebruiken wij dit kader. Tot die tijd houden wij u op de hoogte.

Begrotingswijzigingen

Volgens de Gemeentewet moet uw gemeente de jaarrekening, begroting en begrotingswijzigingen binnen twee weken na vaststelling aan de provincie sturen. Ons oordeel over het toezichtregime baseren wij op de definitieve begroting. Als u in dezelfde vergadering ook begrotingswijzigingen of amendementen vaststelt, nemen wij die mee in ons oordeel. Let er dus op dat de begroting dus inclusief deze wijzigingen en amendementen structureel en reëel in evenwicht is.

Tot slot

Wij zijn graag bereid om een mondelinge toelichting te geven aan uw raad of uw vragen schriftelijk te beantwoorden. Meer financiële informatie, zoals de kengetallen op basis van uw begroting, vindt u op het [Dashboard financieel toezicht gemeenten](#). Ook sturen wij deze brief digitaal naar de griffier, zodat u alle links eenvoudig kunt openen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

mr. drs. A.J. van Dijken
Gedeputeerde Bestuur

Deze brief is digitaal vastgesteld, hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

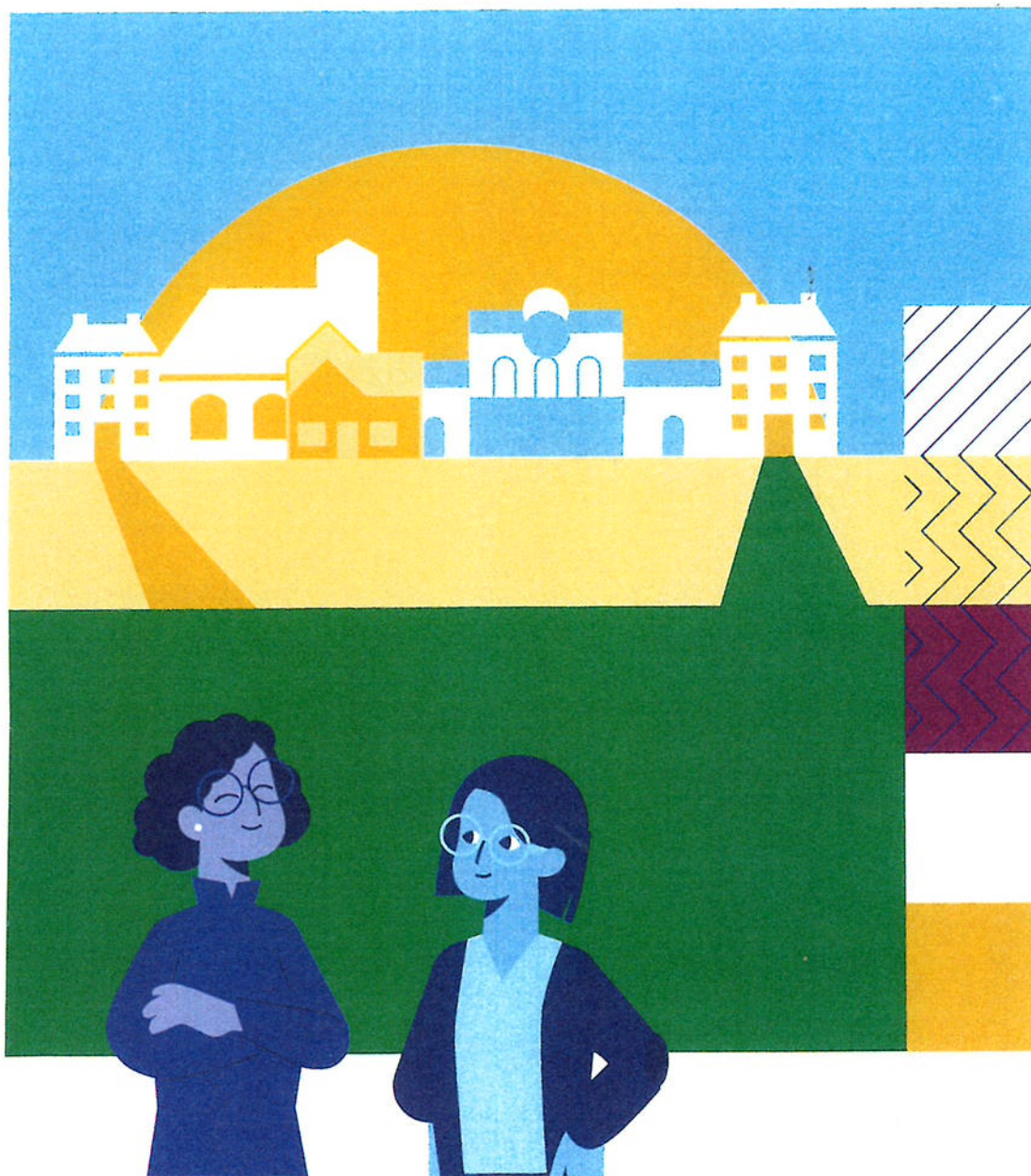
Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer te vermelden dat wij rechts bovenaan in deze brief hebben opgenomen.

Afschrift aan:

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rijswijk

Financieel toezicht: wat is dat eigenlijk?

2

Structureel en reëel evenwicht

Wij toetsen uw begroting op het structureel en reëel evenwicht. Dit betekent dat in uw begroting de structurele lasten gedeckt moeten worden met structurele middelen. Om de realiteit van de ramingen te bepalen kijken we naar verschillende aspecten van uw begroting:

Is al het nieuwe beleid financieel verwerkt?	Is er genoeg geraamd voor de verbonden partijen?	Is het beheer van de gemeentelijke bezittingen goed verwerkt?
Zijn de incidentele baten en lasten écht incidenteel?	Wordt er genoeg rekening gehouden met inflatie?	

Wettelijke kaders waar wij uw financiën aan toetsen:

Gemeentewet (GW)
Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Besluit, begroting en verantwoording (BBV)
Financiële verhoudingswet (FvW)
Wet algemene regels herindeling (Arhi)
Wet financiering decentrale overheden (Fido)

3

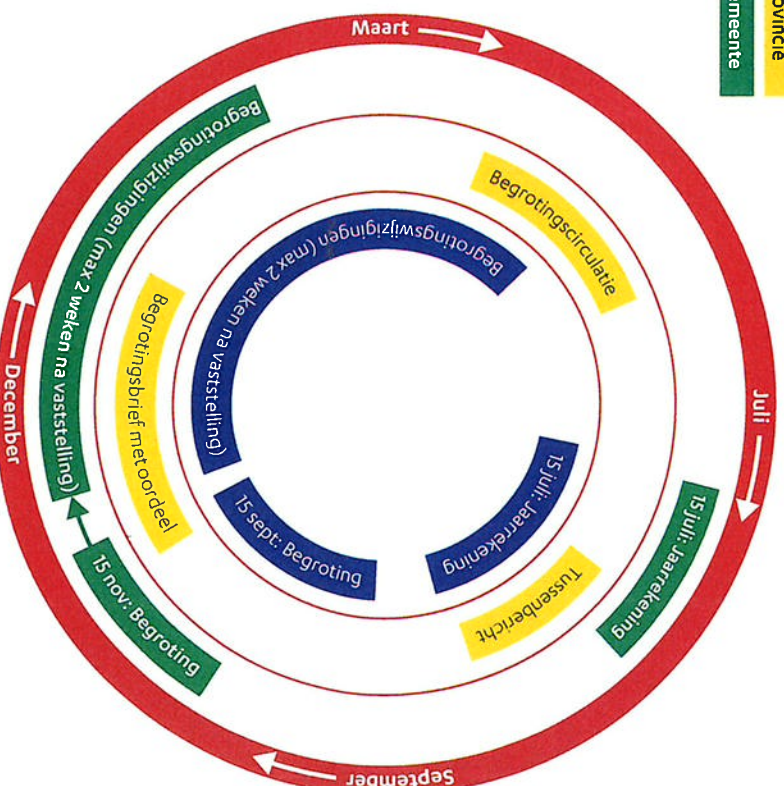
Risicofactoren

Sommige factoren dragen niet direct bij aan het structureel en reëel begrotingsevenwicht, maar zijn wel relevant voor de financiële gezondheid van uw gemeente. Deze onderwerpen bekijken we ook bij het beoordelen van uw begroting. Hoewel zij het toezichtregime niet direct beïnvloeden informeren we u wel in de brief als wij op deze aspecten risico's zien.

Weerstandsvermogen
Kengetallen
Investerings
Grondexploitaties
Actualiteit beheerplannen

Jaarplanning financieel toezicht

Gemeenschappelijke regeling
Provincie
Gemeente

Het toezichtsbesluit

Wanneer uw begroting is vastgesteld en is ingezonden geven wij ons toezichtsbesluit. Regulier (repressief) toezicht is daarbij de regel, de uitzondering is preventief (verscherpt) toezicht. Om het toezichtregime te bepalen kijken we naar twee zaken:

- Of de begroting en jaarrekening op tijd zijn vastgesteld en ingezonden.
- Of de begroting structureel en reëel in evenwicht is, of dat aanmerkelijk wordt gemaakt dat het evenwicht in de meerjarenraming wordt hersteld.

Mededeling van het besluit

Eind van het jaar ontvangt u van ons een toezichtbrief met het toezichtregime. Wanneer wordt besloten tot verscherpt (preventief) toezicht zal dit echter nooit als een verrassing komen! Wanneer wij vermoeden dat uw gemeente niet aan bovenstaande eisen voldoet gaan wij ambtelijk en bestuurlijk in gesprek en houden we nauw contact. We informeren u via de begrotingsbrief, maar leveren ook extra handvatten voor de aankomende periode van preventief toezicht.

Repressief toezicht

Bij regulier (repressief) toezicht is uw begroting goedgekeurd en kunt u de opgenomen beleidsvoornemens uitvoeren. U zendt eventuele begrotingswijzigingen ter kennisname in, maar u hoeft tijdens het begrotingsjaar geen toestemming te vragen voor financiële besluiten.

Preventief toezicht

Bij verscherpt (preventief) toezicht behoeft de begroting goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Tot dan kunt u de begroting niet uitvoeren. In plaats daarvan valt u terug op de laatst goedgekeurde begroting. Voor alle wijzigingen ten opzichte van deze begroting moet u Gedeputeerde Staten om toestemming vragen. Alleen onuitstelbare onvermijdbare uitgaven worden goedgekeurd. Preventief toezicht is niet per definitie voor het hele jaar: met een herstelplan kan uw gemeente eerder onder het verscherpt toezicht uitkomen.

Artikel 12 Financiële verhoudingswet

Preventief toezicht en Artikel 12 status worden vaak verward, maar zijn niet hetzelfde. Preventief toezicht is bedoeld ter preventie van Artikel 12 status. Artikel 12 status moet een gemeente zelf aanvragen bij het Rijk. De gemeente krijgt dan extra middelen uit het gemeentefonds, ten koste van de gehele pot. Dat gaat niet zomaar: er zijn strenge eisen aan verbonden, waaronder maximale woonlasten voor de burger en strenge eisen over de uitgaven tijdens de status. Tijdens Artikel 12 status staat een gemeente onder toezicht van het Rijk én onder preventief toezicht van de Provincie.

Wat is financieel toezicht?

Als gemeenteraad bent u primair verantwoordelijk voor de financiën van uw gemeente. De provincie heeft daarnaast de wettelijke taak om toezicht te houden op uw begroting. In deze brochure leggen we uit wat financieel toezicht is en waar we uw begroting op beoordelen. Verder lichten we toe wat we met en voor gemeenten doen om de financiën gezond te houden.

Een gezonde financiële huishouding is essentieel voor het goed functioneren van het lokaal bestuur. Met een goede financiële basis kunnen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen hun publieke taken blijven vervullen, ook op de lange termijn. Het hoofddoel van financieel toezicht is om er voor te zorgen dat gemeenten niet in financiële problemen komen die ze zelf niet meer kunnen herstellen.

Alle provincies voeren hun toezicht uit op basis van het gemeenschappelijk financieel toezichtkader. De provincie Zuid-Holland voert haar wettelijke taak daarnaast uit in de geest van haar sturingsfilosofie: met een uitgestoken hand,

vanuit samenwerking en maatwerk. Dat betekent dat we risicogericht en proportioneel toezicht houden. Ook proberen we financiële risico's in een vroeg stadium te signaleren en vroegtijdig in gesprek te gaan als financiële problemen zich voordoen. Zo proberen we samen met gemeenten te voorkomen dat ingrijpende toezicht nodig wordt. Door het meegeven van aandachtspunten en adviezen ondersteunen we u ook in uw rol. Daarmee gaan we verder dan onze wettelijke taak.

Met deze brochure hopen we u mee te kunnen geven wat u van ons als provincie kan verwachten ten aanzien van uw financiën en wat wij voor u kunnen betekenen in dit opzicht.

Wat doet financieel toezicht voor en met gemeenten?

Als gemeenteraad bent u primair verantwoordelijk voor de financiën van uw gemeente. De provincie heeft daarnaast de wettelijke taak om toezicht te houden op uw begroting. In deze brochure leggen we uit wat financieel toezicht is en waar we uw begroting op beoordelen. Verder lichten we toe wat we met en voor gemeenten doen om de financiën gezond te houden.

Naast onze wettelijke taak nemen wij als provincie ook een adviesrol op ons, waarbij we gedurende het jaar gemeenten ondersteunen met gevraagd en ongevraagd advies. Dit doen we op veel verschillende manieren, van ambtelijke kennissessies tot onderzoeken naar besparingsmogelijkheden. Ook de gemeenteraad adviseren en informeren wij gedurende het jaar.

In het najaar ontvangt u van ons een tussenbericht met aandachtspunten voor de begroting, aan het einde van het jaar ontvangt u van ons een brief met ons formeel oordeel over de begroting. Naast het formele oordeel informeren we u in deze brieven ook over risico's die wij zien voor uw financiële positie en huishouding. Zo ondersteunen we u in uw rol.

Wat doen wij om gemeenten te ondersteunen?

- **Taakveldanalyse:** Op aanvraag van een gemeente voeren we een gezamenlijke analyse uit naar mogelijkheden om te besparen.
- **Focus op Financiën:** Elk jaar organiseren we een aantal kennissessies voor onze ambtelijke contactpersonen over specifieke thema's rond gemeentefinanciën.
- **Landelijke kaders:** Alle gemeenten ontvangen jaarlijks ambtelijk de landelijke begrotings-circulaire met kaders voor de volgende begroting op basis van de actualiteiten.
- **Overleg:** We voeren regelmatig overleg met ambtelijk contactpersonen over onze kaders en uw financiële positie. Daarnaast kan er uiteraard bestuurlijk overleg plaatsvinden en kunt u ons uitnodigen in de raad.

Meer weten over financieel toezicht of de financiële positie van uw gemeente?

Op onze website* vindt u meer informatie. Zo vindt u hier onder andere het gemeenschappelijk toezichtkader, waar omschreven staat hoe de 12 provincies het toezicht uitvoeren. Ook vindt u hier het Dashboard gemeentefinanciën waar we meer informatie geven over de financiële positie van de Zuid-Hollandse gemeenten.

Heeft u specifieke vragen of wilt u meer de diepte in? Wij komen graag bij u langs in de raad om onze kaders nader toe te lichten of te spreken over de financiële gezondheid van uw gemeente.

* www.zuid-holland.nl/onderwerpen/kwaliteit-openbaar-bestuur/financieel-toezicht/

